

ŠKOLITELSKÝ POSUDEK

Michal Náhlovský : *Etnologie a historická antropologie*
Bakalářská práce

Ústav etnologie FF UK, Praha 2010, ss. 60.

Autor přítomné bakalářské práce Michal Náhlovský si vytkl nikoli právě vděčný úkol: prozkoumat, charakterizovat, přiblížit povahu „historické antropologie“, tedy disciplinu, subdisciplinu, orientaci, jež „dosud“ sama sebe vyhraňuje, sama sebe hledá, a to navzdory několika „tradicím“: tradici francouzské, dosti diferencované (volacím znakem budiž škola *Annales*, jež v pracích, cituji jen namátkou, Wachtelových a Morazéových výrazně zasáhla do tehdejší strukturalistické antropologie), tradici německé; (připomeňme domácí tradici, svéráznou linii filosofické antropologie) a severoamerické; také v tomto případě jde o značnou diversitu; upomenu pouze radovánky, rozumí se konceptuální, kolem původně lingvisticky instaurované „emic“ a „emizace“; a rovněž časopis *Ethnohistory* K Američanům se sluší podotknout, že uvažují rovněž o „antropologické historii“ (zmíním práce Andrewa Lasse, z nichž některé se opírají o české materiálie).

Nedosti na tom: Michal Náhlovský sonduje současně (ostatně sám titul je v tomto ohledu sugestivní) vzájemné vztahy etnologie a historické antropologie, jejich možná metodologická prolnutí (používám, snad prozíravěji, plurál), jež – jak se mi zdá – vrcholí v kapitole jedenácté nazvané „reálné příklady“; právě v nich, soudím, tkví základní přínos bakalářské práce Michala Náhlovského. Rád bych však přičinil obecnější poznámku. Vágnost, překrývání, definiční nedůslednost, ba až zbytečnost, nejednou svévolné rozmnožování pojmů/termínů, to není nahodilý, cizorodý rys sociálních věd, nýbrž spíše rys bytostný. K ilustraci budiž užito to, co se dnes nazývá lingvistickou antropologií, současně však, ač s nižší frekvencí, antropologickou lingvistikou, ba i starším názvem etnolingvistika; tematické kontury kolísají podle autorů. Tedy tři odlišné termíny, jež mají pojmenovat jednu ze čtyř klíčových subdisciplin americky chápané obecné antropologie. Komentář je myslím zbytečný.

Vrátím se však raději k našemu autorovi. Především: ne všechny kapitoly bych pokládal za stejně zdařilé; o jedenácté jsem se již zmínil; vysoce přijatelnou se mi jeví rovněž autorova úvaha o vztahu historické antropologie a mikrohistorie; méně pak přístupy a teorie; mohl bych také říci, že „explicitní přístup“, toť vlastně teorie. Když už jsem se zmínil o přístupu: Michal Náhlovský na straně 22 o kultu ušlechtilého divocha, o kultu barbara (?); to jsou spíše obrazy, na nichž masivně spolupracovala dobová krásná literatura, obrazy, jež nabývaly rozmanitých podob; vzpomeňme Chateaubrianda, Josého de Alencar nebo koloniální román. Na téže straně autor zmiňuje artistotelské přirozené otroctví; nevím, jak dalece lze mluvit o „analýze“; spíše šlo o polemiky a debaty (Sepúlveda versus Las Casas, eventuálně o Francisca de Vitoria a salamanské právníky) kolem definování indiána. Mám tak trochu pochybnosti o autorově vidění strukturalismu; jistě jej lze „historicko-antropologicky“ adaptovat, tak jako si

adaptoval Claude Lévi-Strauss Trubeckého pojetí fonému a nevědomí. Strukturalismu, jak ostatně vyplývá podstatně z jeho povahy, není příliš nakloněn Náhlovského oblíbenému objektu/subjektu, totiž člověku; spíše lidskému duchu. Možná měl dát autor přednost „Culture – and – Personality“.

Je sympatické, že se Michal Náhlovský opírá o reprezentativní autory/authority, a to jak o autory domácí (Nešpor, Tinková, Nodl, Křížová, Raková, abych uvedl pár jmen), tak o zahraniční (Valensiová a Wachtel, například, a pochopitelně o Anglosasy). Nejméně rozpracované se mi jeví to, co se vztahuje ke srovnávací metodě; pro mne osobně existuje pouze G. (nikoli „J“) P. Murdock a jeho HRAF, do dneška reprezentativní. Ostatní je spíše povídání. Celkově soudím, že navzdory pravopisným, stylistickým nedůslednostem, že navzdory disproporčnímu vztahu mezi jednotlivými kapitolami Michal Náhlovský odvedl ve své bakalářské práci přijatelný stupeň konceptualizace, včetně, podtrhuji, „reálných příkladů“, a proto doporučuji přítomnou bakalářskou práci k obhajobě s návrh „jedna až „dvě“ podle průběhu obhajoby.

Doc. Dr. František Vrhel,
Ústav etnologie FF UK.

Praha, 3. 5. 2010.